

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt Primvm. Alexander III. a Senon. Archiepiscopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

atere. Immo ante tempora Gregorii magni ab ipsa Apostolorum doctrina processit usus indulgentiarum; sic enim D. Clemens lib. 3. constit. cap. 10. scribit: Immo nec laico permittimus facere aliquod opus sacerdotale, ut sacrificium, aut baptismum, aut impositionem manus, aut benedictionem, sive parvam, sive magnam. Et lib. 8. capit. 44. Nec enim fas est Diacono sacrificium offerre, aut baptizare, aut benedictionem, sive parvam, sive magnam facere. Non dubium est, quin hic benedictionem magnam vocet Pontifex remissionem peccatorum magnorum, quæ mortalia vocantur; & poenarum inferni, quæ eis debentur; parvam verò benedictionem vocat remissionem reliquorum peccatorum, id est poenarum, quæ debentur pro peccatis magnis prius remissis; & parvorum peccatorum, quæ dicuntur venialia. Probat etiam hanc potestatem concedendi indulgentias, non solum vivis, verum etiam defunctis, Bellarminus dicto tract. de indulg. Dartis in tract. de poenit. cap. 61. per tot.

Nec obstat prima dubitandi ratio supra expensa, cui ut satisfaciant Doctores, varia adducunt. Abbas in presenti (quem sequitur Cironius in

presenti) asserit textum hunc procedere quando Archiepiscopus per provinciam suam visitationis munus exequitur, nam tunc cum & corrigere possit subditos suffraganeorum suorum, merito & illis indulgentias concedere valet. Alii docent Archiepiscopum semper indulgentias concedere posse, quia actus hic est voluntariæ jurisdictionis. Ita Suarez dict. tract. de poenit. disp. 49. sect. 3. Riccius in praxi; resol. 306. nu. 5. Barbosa de potestate Episcopi, alleg. 88. Sed hæc sententia expressè convincitur ex dicto capite Quod autem, hoc tit. Quare magis placet prior solutio. Nec obstat secunda difficultas, nam verius est, Concilio Lateranensi relato in cap. antecedenti, præscriptum fuisse formam servandam in concessione indulgentiarum non solum Episcopis, verum & Archiepiscopis; siquidem illis verbis: Quidam Ecclesiarum Prælati, comprehenduntur etiam Archiepiscopi: unde rectè notarunt Barbosa d. alleg. 88. num. 16. Fragofo dicto c. 2. lib. 2. disp. 4. §. 2. num. 20. quod si concessit Archiepiscopus quadraginta dies indulgentiarum in perpetuum, nihil amplius potest ejus successor pro eadem causa concedere, quia reputantur unus Prælati.

CAPUT XVI.

Gregorius ^a nonus.

NE pro dilatione poenitentiae periculum immincat animarum, permittimus Episcopis, & aliis superioribus, nec non minoribus Prælati exemptis, ut etiam præter sui superioris licentiam providum & discretum sibi possint eligere confessorem.

NOTÆ.

privil. Regul. tract. 3. cap. 3. propos. 8. Diana part. 10. tract. 16. resol. 76. Bard. in Bullam, part. 2. tract. 5. cap. 2. sect. 2. qui omnes rectè notant, privilegium hoc non esse revocatum per Tridentinum sess. 23. de reformatione, cap. 15. quia cum sit insertum in corpore juris, & ejus mentio specialis non fiat, non censetur derogatum: & varias illationes deducunt de Equitibus militaribus, & aliis personis exemptis.

I. ^a Gregorius IX. Qui presentem constitutionem edidit motu proprio in favorem Prælatorum, tam regularium, quam sæcularium: qui eum non possint facillè adire suos superiores, illis conceditur, ut possint sibi eligere confessarium. Quod privilegium latè illustant Fagundes in quinque præcepta, cap. 2. num. 15. Bruno Chassaing. in

TITULUS XXXIX.

De sententia excommunicationis.

CAPVT PRIMVM.

Alexander III. ^a Senon. Archiepiscopo.

Super eo verò, quod consilium postulasti, utrum ^b Scholares, si se invicem in plena, vel minore ætate, clerici, vel religiosi viri in claustris secundum ^c canonem illum, quo statutum est, ut illi, qui in clericos violentas manus injiciunt, mittantur ad Apostolicam Sedem, pro sua absolutione debeant venire. Inquisitioni taliter respondemus, quod si clerici infra ^d puberes annos, se ad invicem, aut unus alterum percusserit, non sunt ad Ap. Sedem mittendi: nec clerici si sunt plenæ ætatis, & non odio, vel invidia, vel indignatione, sed levitate ^e jocosa se ad invicem percutere contingat: nec Magister si scholarum clericum intuitu ^f disciplinæ, vel correctionis percusserit: quia non potest in ipsis injectio manuum violenta notari. Cæterum si ex odio iidem scholares, vel sæculares clerici sese percusserint, pro sua absolutione debent ad Ap. Sedem venire.

NOTÆ.

NOTÆ.

1. ^a **S**Enonensis.) Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 1. & post Concil. Lateran. part. 14. cap. 7. legitur Exoniensis: & additur in dicto capite 1. pars capituli sicut dignum. Unde cognoscitur in præsentitextu referri partem textus in cap. sicut dignum, de homicidio; & ita inscriptionem restituendam esse, Alexander III. Bartholomeo Exoniensi Episcopo. Et ex eadem Decretali sunt textus sequentes: & ideo compilatores hanc epistolam in partes fecerunt, & dividerunt, non alia de causa, quam ut casus in ea decisos separarent, & non ita diffusam decretalem compilarent.

b *Scholares.*) De scholaribus, & eorum variis acceptionibus egi in cap. 1. de celebratione Missarum.

2. ^c **Canonem illum.**) Innocentii II. videlicet, editum in Synodo Romana, transcriptum à Gratiano in cap. si quis suadente 17. quest. 4. quem innovavit Eugenius III. in Synodo Rom. can. 3. in hæc verba: Nihilominus præsentis scriptis serie prædecessoris nostri felicitis memoria Pape Innocentii statutum confirmantes decernimus, ut si quis suadente diabolo tanti sacrilegii reatum incurrerit, quod in clericum, vel monachum violentas manus injiciat, anathemati subjaceat, & nullus Episcoporum illum presumat absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec Apostolico conspectui presentetur. & ejus mandatum suscipiat. Refert Manrique tom. 2. annal. Cisterc. anno 1148. c. 4. Quæ constitutio firmari potest ex variis Conciliorum canonibus congestis à Crespetio in summa. verbo Clerici non sunt cædendi, Antonio Augustino in epit. juris Pont. lib. 33. tit. 1. part. 4. Vighellio in methodo juris can. fol. 49. & latè exponunt privilegium hujus canonis ultra congestos à Cenedo ad Decret. collect. 24. & Barbosa in dicto cap. si quis suadente, Petrus Gregorius lib. 4. partit. tit. 9. cap. 10. & tit. 16. cap. 11. Fragofo de regim. Christ. Reip. part. 2. lib. 1. disp. 2. Delbene de immunit. tom. 1. cap. 3. dubit. 4. Scortia in select. Pontif.

constit. epit. 29. theorem 69. Saufay in Panopli. cleric. 3. part. axiom. 2. Diana part. 9. tract. 4. per tot. Hieronymus Garcia in summa. tract. 1. difficult. 3. per tot. Gibalinus de censur. in synop. verbo Injuria.

d *Puberes annos.*) De pubertate egi in cap. 1. de despons. impub. Impuberes hoc casu ætas excusat, non à censura, si jam erant doli capaces, sed propter teneram ætatem rationis pollent, cum nec peccare mortaliter possint, ideo nec excommunicationem contrahere, ut latè probant Narbona de atate ad actus humanos. anno 10. & dimidio, quest. 8. Gibalinus de censur. disquisit. 3. quest. 4. Si autem jam pleno rationis usu pollent, etsi ad pubertatis annos non pervenerint, incidunt in censuram canonis: sed propter ætatem possunt ab Episcopo absolvi, ex præsentitextu; immò etsi ob violentam manuum injectionem jam puberes absolutionem perierint, possunt per Episcopum absolvi, cap. final. hoc tit.

e *locosa.*) Quia cum eo casu non detur peccatum in ipso percussente, non incurritur hæc censura. Villalobos in summa. tom. 1. tract. 17. difficult. 22. num. 3. Portel. in dub. regul. verbo Manus violenta, num. 4. Diana part. 9. tract. 4. resol. 43. per tot.

f *Disciplina.*) Unde Magister, vel Prælati potest clericum subditum, & discipulum etiam in sacris constitutum pro ratione culpæ punire, absque eo, quod incidat in censuram hujus canonis, cap. ex amore, cap. ex voluntate, hoc tit. docent Gibalinus ubi supra, num. 5. Castropalao tom. 6. oper. moral. disput. 14. dub. 15. num. 190. Diana dicit. tract. 4. resol. 21. dum tamen ipsa correctio modica sit, juxta tradita in cap. presbyterum de homicidio: & etiam superior sua correctione ad sanguinis effusionem non perveniat, juxta tradita in cap. 1. de calumn. & tradenda infra in cap. universitarii: & an idem procedat in patre percussente filium sacris ordinibus initiatum, dicemus infra in cap. cum voluntate.

CAPVT II.

^a Idem.

Monachi verò, & canonici regulares, quocunque modo se in claustris percussent, non sunt ad eandem Sed. mittendi, sed secundum providentiam, & discretionem sui Abbatis disciplinæ subdantur: & si discretio Abbatis non sufficit, ad eorum correctionem est diœcesani Episcopi providentia adhibenda.

NOTÆ.

1. ^a **Idem.**) Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 3. & post Concil. Lateran. part. 14. cap. 8. & refertur in præsentitextu pars textus antecedentis. Ejus meminerunt Innocentius III. in cap. cum illorum 32. Honorius III. in cap. considerata, 50. hoc titulo.

COMMENTARIUM.

2. **L**icet Abbates non possint absolvere monachos ab excommunicationibus incurtis, quæ in jure reperiuntur statuta, Clement. 1. de privileg. quia etsi Episcopus, ubi Pontifex non reservat

sibi absolutionem, possit absolvere, quia absolutio illi censetur permitti, cap. nuper 29. hoc tit. non tamen æquè hoc procedit in inferiori Prælato, ut est Abbas; & sic ipse monachos proprios non potest absolvere ab excommunicatione in jure statuta, ut in præsentitextu violentæ manus injectæ à monacho in monachum; quia plerumque contingit, ut monachi suggerente humani generis adversario se invicem percussant: quare illis prohibuitur est deferre culellos acutos. Arnulphus Episcopus Lexov. epist. ad Alex. & Papam. ibi: Ac nisi de culellis eorum pugionem provida sustulisset antiquitas, sapius usque ad alternas etiam mortes intemperantia desavisset. Et ne ita facile daretur monachis materia vagandi, ut rescriptis Bonifacius